

УДК [025.5]:796.417.2:796.077.5

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ „ХОРЕОГРАФІЯ” У ВНЗ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФІЛЮ

Ірина СВИСТЕЛЬНИК, Валентина СОСІНА

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті проаналізовано інформаційне забезпечення навчальних дисциплін напрямку підготовки „Хореографія” у вищому навчальному закладі фізкультурного профілю. Визначена мета викладання, завдання та основні вимоги до фахівців. Представлено перелік навчальних дисциплін, за якими здійснюється інформаційне забезпечення. Окреслено коло проблем із формування фондів бібліотеки окремого навчального закладу спеціалізованою літературою, зокрема навчальною та науковою.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, хореографія, викладання, вимоги, спеціалізована література.

Актуальність. Інформаційне забезпечення є невід’ємною складовою, яка впливає на ефективність навчального та тренувального процесу. Недостатнє інформаційне забезпечення призводить до поступового відставання від загальних тенденцій підготовки висококваліфікованих фахівців [1].

Система інформування фахівців галузі починала формуватися ще в 70-х роках минулого століття. Тоді було визначено, що галузь фізичної культури та спорту вимагає побудови цілісної системи наукової інформації, яка вирішить цілу низку складних проблем методичного, технологічного, технічного та організаційного характеру. Передбачалося, що функціонування такої системи та її структура мали бути представлені такими елементами як збирання, аналітико-синтетична обробка інформації, зберігання, інформаційний пошук та розповсюдження інформації [2]. Створення системи наукової інформації передбачало також інформаційне забезпечення всіх напрямків як наукових досліджень і навчальних дисциплін. Незважаючи на те, що впродовж 70-х років ця проблема активно обговорювалася, все ж не було створено всесоюзного центру галузевої інформації для інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту і зокрема, ВНЗ фізкультурного профілю [3].

Інформаційне забезпечення у ВНЗ фізичного виховання і спорту – це насамперед забезпечення навчальних дисциплін необхідною літературою (книгами, методичними рекомендаціями, вказівками, практикумами тощо). Будь-яка спеціальність вимагає ретельного відбору інформації та повного, якісного її подання студентові та магістрантові, оскільки основна частка навчального процесу – це самостійна робота студента з інформаційними джерелами. Навчальна та наукова інформація мають містити сучасні елементи методики, методології, формувати ґрунтовні знання та практичні навички.

Мета дослідження – визначити рівень інформаційного забезпечення навчальних дисциплін напрямку підготовки „Хореографія” у вищому навчальному закладі фізкультурного профілю.

Завдання дослідження.

1. Вивчити зміст напрямку підготовки „Хореографія” у Львівському державному університеті фізичної культури.
2. Провести порівняльний аналіз інформаційного забезпечення дисципліни „Хореографія” у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту.

Методи дослідження: аналіз літератури та інформаційних джерел, порівняння, зіставлення та узагальнення.

Матеріали дослідження. Розвиток інформаційного забезпечення вищої фізкультурної освіти припав на 80-ті роки минулого століття. Поштовх цьому дало засідання президії Наукової ради Спорткомітету СРСР, де було розглянуто проблему інформаційного забезпечення та проект створення системи науково-технічної інформації з фізичної культури і спорту

(СНТІ-ФіС). На той час у державі була відсутня система наукової галузевої інформації, центральний інформаційний галузевий орган, який би здійснював функції її накопичення, опрацювання, систематизацію, збереження та розповсюдження; не здійснювалося систематичне інформаційне забезпечення вчених, фахівців усіх категорій і рівнів; не було системи аналітико-синтетичної обробки поточної та ретроспективної інформації (систематизації); був відсутній інформаційний супровід науково-дослідної діяльності. У зв'язку з цим президія Наукової ради розглянула проект створення СНТІ-ФіС і прийняла рішення, яким інформаційне забезпечення визначила одним із головних напрямків підвищення рівня розвитку фізичної культури та спорту [4]. Найбільшу увагу планували приділяти організації інформації, техніці її накопичення, збереження, опрацювання та надання в користування. Вперше в цей період з'являється розуміння того, що ефективність інформаційного забезпечення залежить від багатьох чинників, серед яких провідну роль відіграватимуть саме інформаційні джерела, зокрема їх накопичення в навчальних закладах вищої фізкультурної освіти.

У роки незалежності України питанням належного інформаційного забезпечення і надалі приділяють велику увагу. Відкриття нових спеціальностей, напрямків підготовки вимагають, насамперед, визначення: яка література є в бібліотеці з навчальної дисципліни, яка кількість студентів навчатиметься за цим напрямком, яка кількість підручників, навчальних посібників тощо припадає на одного студента.

2010 року у Львівському державному університеті фізичної культури (ЛДУФК) було відкрито новий напрям підготовки – „Хореографія”. Його мета у вищому навчальному закладі фізкультурного профілю – підготовка кваліфікованих викладачів хореографії для навчальних закладів різного типу та спортивних хореографів для ДЮСШ, СДЮСШОР, спортивних клубів, секцій, збірних команд із різних видів спорту.

Завдання, які стоять перед майбутніми фахівцями, крім загальних вимог до студентів ЛДУФК, передбачають оволодіння знаннями, вміннями і навичками, які необхідні для якісного викладання основ хореографії, постановки та музичного оформлення хореографічних номерів і спортивно-хореографічних композицій.

Напрямок підготовки 6.020202 „Хореографія” (освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр) має два цикли спеціальних дисциплін, які до цього часу не викладалися у ЛДУФК. Перший цикл професійної та практичної підготовки містить такі нові дисципліни, як „Історія мистецтв” (у тому числі музики, театру, костюму і хореографії) і „Менеджмент соціально-культурної сфери”. Другий цикл (фахової і професійної підготовки) складається з дисциплін: „Теорія і методика викладання народно-сценічного, класичного, українського, бального і сучасного танцю”, „Основи теорії музики”, „Теорія і методика викладання хореографії у навчальних закладах різного типу”, „Мистецтво балетмейстера”, „Хореографія в спорті”, „Організація і режисюра спортивно-хореографічних, масових заходів”. Хореографічна освіта у ВНЗ фізкультурного профілю сформована за таким самим принципом, як і в художньо-мистецьких ВНЗ, але необхідність підготовки кваліфікованих тренерів-хореографів з різних видів спорту (спортивна і художня гімнастика, акробатика, спортивні танці, фігурне катання, стрибки у воду, аеробіка, фрістайл тощо) спонукало до створення абсолютно нової дисципліни „Хореографія в спорті” (270 годин навчального навантаження), яка до цього часу не викладалася у ВНЗ як окрема дисципліна. Таким чином, у ЛДУФК виникла і була реалізована ідея поєднання специфіки підготовки тренерів-викладачів і хореографічної освіти у процесі підготовки майбутніх тренерів-хореографів із видів спорту.

Якісне інформаційне забезпечення навчального процесу підготовки майбутніх хореографів передбачає наявність відповідної інформаційної бази, яка відповідала би сучасним вимогам вищої школи. Особливої актуальності ця проблема набуває у зв'язку зі значною кількістю годин, відведених на самостійну роботу студентів (на першому циклі – 500 год, на другому – 1437 год).

Науково-методичне забезпечення цієї навчальної дисципліни складається з відповідних навчально-методичних матеріалів, до яких належать: навчальна програма з вивчення дисципліни

ліни, робоча програма, завдання для самостійної роботи студентів, методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи, залікові та екзаменаційні вимоги.

Варто зазначити, що система інформаційного забезпечення дисциплін напряму підготовки „Хореографія” у ВНЗ, які надають хореографічну освіту, переважно сформована. Зокрема, в Київському національному університеті культури і мистецтв (КНУКіМ) створена система інформаційного забезпечення всіх фахових дисциплін, що викладаються, на основі науково-методичних розробок, які написали провідні фахівці кафедр класичної, народної, української народної, бальної і сучасної хореографії та інших профільних кафедр. Бібліотека КНУКіМ постійно інформує студентів про нові надходження, презентуючи літературу на спеціально обладнаних стендах. Великою мірою цьому сприяла диференціація хореографічної освіти, що відбулася у спеціалізованих ВНЗ у 60-х – на початку 70-х років ХХ століття. Тоді визначилися два напрями хореографічної підготовки. Перший реалізовувався через розгалужену мережу хореографічних закладів, де здійснювалася підготовка артистів балету, педагогів і балетмейстерів, кількість яких повністю задовольняла попит на відповідних фахівців. Другий напрям був зумовлений інтенсивним розвитком самодіяльного хореографічного мистецтва. Підготовку таких фахівців здійснювали культурно-мистецькі училища та інститути культури. Разом із розвитком хореографічної освіти формувалося й інформаційне забезпечення (книги, методичні рекомендації, вказівки, програми тощо).

Щодо ВНЗ фізкультурного профілю, то система інформаційного забезпечення напрямку підготовки „Хореографія” в цих закладах лише формується: забезпечення навчальних дисциплін підручниками та навчальними посібниками, методичними вказівками, рекомендаціями тощо перебуває на етапі надходження, що дещо ускладнює процес самостійної роботи студентів, які прийшли на навчання 2010 року. Так, добре забезпеченими є навчальні дисципліни „Теорія і методика викладання народно-сценічного, класичного танцю”, „Організація і режисура спортивно-хореографічних, масових заходів”, дещо гірше – „Історія мистецтв” (історія театру, історія музики) і „Менеджмент соціально-культурної сфери”. Дуже обмеженим залишається інформаційне забезпечення навчальної дисципліни „Хореографія в спорті”, оскільки наявні лише російськомовні навчальні видання (Ф. Морель, 1971; Т. С. Лисицкая, 1984; І. Шипилина, 2004; В. Ю. Сосина, 2009). Відсутність україномовних науково-методичних видань і вузька спрямованість наявної книжкової продукції є серйозною перепорою на шляху формування належного, повного та якісного інформаційного забезпечення. Література з хореографії представлена на українському книжковому ринку лише незначною кількістю російськомовних видань, переважно з історії російського балету, російського костюму, російського класичного танцю, що значно ускладнює процес комплектування фонду бібліотеки спеціалізованого навчального закладу, зокрема Львівського державного університету фізичної культури.

Незважаючи на це, бібліотека ЛДУФК постійно працює в напрямку інформаційного забезпечення хореографічної освіти: 2011 року вийде друком бібліографічний покажчик наукових, навчально-методичних праць за назвою „Хореографія”. Такий вид видання дозволить зекономити час і найкоротшим шляхом отримати інформацію щодо наукових досліджень, які розкривають суть хореографічної освіти. Бібліографічний покажчик як оперативна сигнальна інформація буде сформований за рубриками і міститиме не лише опис інформаційного джерела за прізвиськом автора книги чи статті, а й анотації трьома мовами (українською, російською, англійською). Покажчик планується щорічно оновлювати і розміщувати на сайті університету.

Висновок. Інформаційне забезпечення у ВНЗ фізичного виховання і спорту – це забезпечення навчальних дисциплін необхідною літературою (книгами, методичними рекомендаціями, вказівками, практикумами тощо). Будь-яка спеціальність вимагає повного, якісного подання інформації студентові та магістрантові, оскільки основна частка навчального процесу – це самостійна робота студента з інформаційними джерелами. Напрямок підготовки „Хореографія” (освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр), який було відкрито 2010 року у Львівському державному університеті фізичної культури, має науково-методичне забезпечення навчальних дисциплін, що складається з відповідних навчально-методичних матеріалів (навчальна програма з вивчення дисципліни, робоча програма, завдання для самостійної роботи

студентів, методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи, залікові та екзаменаційні вимоги). Інформаційне забезпечення лише формується: забезпечення навчальних дисциплін підручниками та навчальними посібниками, методичними вказівками, рекомендаціями перебуває на етапі надходження до фонду бібліотеки. Поряд із комплектуванням фонду триває підготовка до друку власного анотованого інформаційно-довідкового видання бібліотеки ЛДУФК „Хореографія”, яке дозволить економити час і безперешкодно отримувати найактуальнішу інформацію з досліджуваної тематики.

Список літератури

1. Єрмаков С. С. Інформаційне забезпечення діяльності тренера ДЮСШ з волейболу // Слобожанський наук.-спорт. вісн. – 2007. – № 12. – С. 84.
2. Канцлерис А. Ю. Разработка системы информации по физической культуре и спорту в Литовской ССР / А. Ю. Канцлерис, Й. М. Янкаускас // Теория и практика физической культуры. – 1974. – № 5. – С. 45-46.
3. Свистельник І. Р. Розвиток вищої фізкультурної освіти та її інформаційного забезпечення у 70-х роках ХХ століття // Теорія та методика фізичного виховання. – 2009. – № 2. – С. 3-6.
4. О работе Научного совета Спорткомитета СССР // Научно-спортивный вестник. – 1979. – № 1. – С. 36.

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПОДГОТОВКИ „ХОРЕОГРАФИЯ” В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ ФИЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФИЛЯ

Ірина СВИСТЕЛЬНИК, Валентина СОСІНА

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье проанализировано информационное обеспечение учебных дисциплин направления подготовки „Хореография” в высшем учебном заведении физического профиля. Определена цель преподавания, задания и основные требования к специалистам. Представлен перечень учебных дисциплин, по которым осуществляется информационное обеспечение. Очерчен круг проблем по формированию фондов библиотеки отдельного учебного заведения специализированной литературой, в частности учебной и научной.

Ключевые слова: информационное обеспечение, хореография, преподавание, требования, специализированная литература.

INFORMATION SUPPORT „CHOREOGRAPHY” SPECIALITY IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF PHYSICAL CULTURE

Iryna SVISTEL'NYK, Valentyna SOSINA

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. The article analyses information support of educational disciplines for „choreography” speciality in higher educational establishment of physical culture. The teaching purpose, tasks and the basic requirements for the specialists have been defined the list of educational disciplines, for which the information support is carried out, has been presented. The range of problems on forming library funds of special, in particular educational and scientific literature, for a certain educational establishment has been outlined.

Key words: information support, choreography, teaching, requirements, special literature.